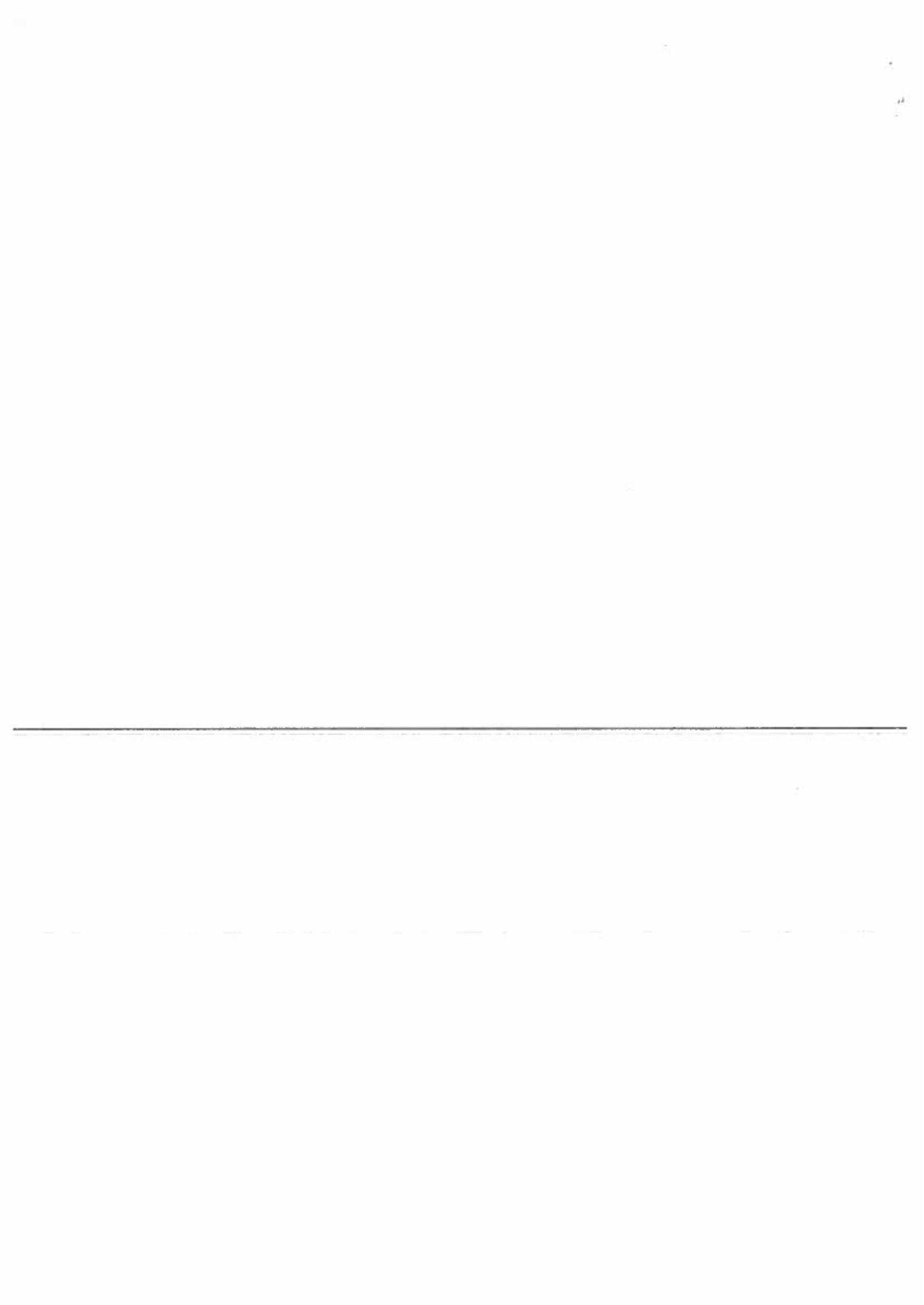

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

**PROIECT PRIVIND
EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR SPECIFICE
FUNCȚIEI DE VICEPREȘEDINTE AL
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**

**JUDECĂTOR
CURELEA LAVINIA**

- AUGUST 2016 -

„Ordinea de drept este una din mărețiile omului.”

Petre Țutea

Justiția reprezintă un puternic factor de stabilitate și de echilibru într-o societate democratică.

Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

În ultimii ani, Înalta Curte de Casație și Justiție ca, de altminteri, întregul sistem judiciar a trebuit să facă față numeroaselor schimbări legislative referitoare la organizarea și competența instanțelor de judecată, tentația schimbării fiind pregnant înrădăcinată în mentalitatea colectivă ca fiind singura soluție viabilă pentru realizarea progresului în toate domeniile de activitate.

Sistemul judiciar românesc a trebuit, urmare a aderării României la spațiul european să răspundă exigențelor impuse de reglementările europene, iar prin practica judecătorească să se armonizeze cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene de la Luxemburg.

Începând cu anul 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție, asemenea celorlalte instanțe judecătorești, a trebuit să răspundă provocărilor generate de implementarea dispozițiilor noilor coduri: Codul civil și Codul de procedură civilă, adoptate prin Legea nr. 287/2009 privind Codul civil și Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil și, respectiv, prin Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, Legea nr.76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă și Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

În atare circumstanțe de spațiu și de timp, *responsabilitatea corpului de judecători pentru asigurarea respectului față de lege și a stabilității relațiilor sociale este infinit mai mare*, iar acest corp de elită trebuie să găsească forța necesară pentru a spori încrederea oamenilor în actul de justiție.

Dacă ne dorim o justiție modernă și eficientă, trebuie acționat rapid, în cadrul unor proceduri judiciare simplificate care să permită justițiabililor să obțină răspuns la problemele lor, într-un timp rezonabil, din partea unui judecător independent și imparțial.

Nu trebuie uitat însă că progresul presupune schimbarea în bine, evoluția și adaptarea la nou și nu negarea și schimbarea a tot ceea ce s-a construit anterior, căci fără experiența trecutului este greu să construiești un viitor mai bun.

**SCURT BILANȚ AL ACTIVITĂȚII
DE PREȘEDINTE AL SECȚIEI I CIVILE A
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**

În ultimii 6 ani am exercitat funcția de președinte al Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție (fosta Secție civilă și de proprietate intelectuală), calitate în care am coordonat activitatea acestei secții caracterizată, la momentul preluării mandatului, 2 aprilie 2010, de o aglomerare excesivă de dosare și de o stare de epuizare fizică și psihică a întregului personal.

Măsurile organizatorice implementate, gradual, începând cu trimestrul II al anului 2010 și până în prezent, în condiții de transparență internă și externă, precum și revizuirea competenței după materie a secțiilor civile ale instanței supreme, apreciez că au contribuit la *crearea, în prezent, a unui mediu de lucru propice dezvoltării personale și îmbunătățirii performanțelor profesionale ale întregului personal.*

Eforturile depuse de judecătorii, magistrații-asistenți și grefierii care funcționează în cadrul acestei secții, receptivi la desfășurarea lucrului în echipă și la modificarea ori schimbarea procedurilor de lucru ori de câte ori s-a apreciat necesar, au permis îmbunătățirea indicatorilor de eficiență și eficacitate a activităților desfășurate.

În acest sens aș exemplifica valoarea indicatorului „operativitate”, care a crescut de la 54,60%, în anul 2010, la 82%, în anul 2015, precum și a

indicatorului „*rata de soluționare*”, care s-a menținut constant la un nivel ridicat în ultimii ani (un procent de 118,70%, în anul 2014, de 105,17%, în anul 2015 și de 106,84% în primul semestru al anului 2016). La un nivel ridicat s-a situat, totodată și valoarea indicatorilor „*stocul de dosare*” (un procent de 3% la sfârșitul anului 2014, de 2,1% la sfârșitul anului 2015 și de 2% la sfârșitul semestrului I al anului 2016), „*ponderea dosarelor închise într-un an*” (un procent de 81,7% în anul 2014, de 95,9% în anul 2015 și de 98,4% la sfârșitul semestrului I al anului 2016) și „*durata medie de soluționare*” (de 8,1 luni în anul 2014, de 4,5 luni în anul 2015 și de 3,5 luni în semestrul I al anului 2016), valori corespunzătoare gradului „foarte eficient”. Excepție a făcut doar indicatorul „*redactările peste termen*” a cărui valoare, deși s-a îmbunătățit substanțial în ultimii ani (ponderea dosarelor închise peste termen fiind de 78,8 % în anul 2014, de 67% la finele anului 2015 și de 50,9 % la sfârșitul primului semestru al anului 2016), nu a atins încă un nivel satisfăcător.

În calitate de președinte de secție, dar și de membru ori invitat permanent la ședințele colegiului de conducere al instanței supreme, am luat la cunoștință de problemele cu care se confruntă toate secțiile și compartimentele instanței supreme și am participat activ la adoptarea diverselor măsuri organizatorice interne implementate în ultimii ani în activitatea instanței supreme.

Rezultatele pozitive înregistrate în managementul Secției I civile pe perioada celor două mandate de președinte de secție, comunicarea onestă și buna colaborare pe care le-am avut cu conducerea instanței, cu judecătorii,

magistrații-asistenți și grefierii s-au constituit într-un imbold în a-mi depune candidatura pentru funcția de vicepreședinte al instanței supreme.

Îmi exprim și credința că *modernizarea activităților desfășurate la nivelul instanței supreme se impune cu necesitate și pe parcursul anilor viitori*, în scopul îndeplinirii de către instanța supremă a funcțiunii sale constituționale aceea de a asigura „interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești”, astfel încât justiția să devină un serviciu public și mai bun pentru destinatarii săi.

**PREZENTAREA INSTANȚEI.
CADRUL LEGISLATIV PENTRU EXERCITAREA
FUNCȚIEI DE VICEPREȘEDINTE AL
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**

Funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată prin dispozițiile art. 126 din Constituția României, ale art. 18-34 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și ale Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a instanței supreme.

Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții: Secția I civilă, Secția a II-a civilă, Secția penală, Secția de contencios administrativ și fiscal și Secțiile Unite, cu competență proprie.

În cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează Completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, precum și 4 Complete de 5 judecători.

În structura Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează următoarele compartimente: Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică; Cancelaria; Departamentul economico-financiar și administrativ; Biroul de informare și relații publice; Compartimentul relații internaționale; Compartimentul juridic; Compartimentul de audit public intern; Compartimentul arhivă.

Înalta Curte de Casație și Justiție, conform art. 4 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, se compune din: președinte, 2 vicepreședinți, 4 președinți de secție și judecători; magistrați-asistenți; personal auxiliar de specialitate; personal al Departamentului economico-financiar și administrativ; personal de specialitate informatică și alte categorii de personal prevăzute de lege.

Conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se exercită, potrivit prevederilor legii de organizare judiciară, de un președinte, doi vicepreședinți și de colegiul de conducere.

Dispozițiile art. 14, 15 și 16 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție stabilește detaliat atribuțiile principale ale celor doi vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție ca fiind:

- exercitarea atribuțiilor ce revin președintelui, în lipsa acestuia, conform delegării de atribuții dispuse de președinte, sau în baza dispoziției președintelui;

- prezidarea, în lipsa președintelui, a completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, și Secțiile Unite, precum și Completele de 5 judecători;
- coordonarea activității Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică și a Departamentului economico-financiar și administrativ;
- asigurarea conducerii generale a Cancelariei și a Biroului de informare și relații publice;
- propunerea colegiului de conducere a măsurilor necesare ce urmează a fi adoptate în procesul formării și perfecționării profesionale a judecătorilor și magistraților-asistenți;
- urmărirea dezbaterilor relative la problemele de drept ivite în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- asigurarea publicării periodice a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- organizarea pazei sediului și a bunurilor Înaltei Curți de Casație și Justiție și aprobării măsurilor pentru prevenirea incendiilor, cele privind protecția muncii, protecția civilă, apărarea împotriva dezastrelor și activitățile privind problemele militare;
- controlul activității arhivistice, potrivit legii;
- controlul și coordonarea activității comisiei de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public;

- desemnarea, împreună cu președinții de secții, a judecătorilor din fiecare secție care asigură activitatea completelor de judecată în perioada vacanței judecătorești;
 - conducerea structurii de protecție a informațiilor clasificate a Înaltei Curți de Casație și Justiție, constituită prin ordin al președintelui în vederea exercitării atribuțiilor prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 585/2002, cu modificările și completările ulterioare;
 - aprobarea fișelor posturilor;
 - controlul și coordonarea evaluării anuale a activității personalului Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor și a magistraților-asistenți;
 - analizarea cererilor și formularea de propuneri către președinte cu privire la încadrarea personalului, în condițiile legii, cu excepția judecătorilor și a magistraților-asistenți;
-
- ~~aprobarea efectuării concediilor anuale de odihnă de către personalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor și a magistraților-asistenți.~~

În raport de atribuțiile stabilite în sarcina vicepreședinților instanței supreme prin regulamentul propriu, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin hotărârea nr. 15/2013, a aprobat transformarea unui post de judecător - funcție de execuție din cadrul Secției I civile, în cel de-al doilea post de vicepreședinte al instanței supreme - judecător cu funcție de conducere, cu atribuții în materie civilă și pentru care am înțeles să-mi depun prezenta candidatură.

Exercitarea atribuțiilor vicepreședintelui responsabil cu funcționarea activităților în materie civilă nu exclude îndeplinirea de către acesta, în mod excepțional, și a unor activități în materie penală. Întrucât astfel de activități nu se constituie în obiectul principal de activitate al vicepreședintelui cu atribuții în materie civilă, acestea nu vor face obiectul prezentului proiect managerial.

Pe lângă atribuțiile enumerate de prevederile art. 14, 15 și 16, Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție prevede în sarcina vicepreședinților instanței supreme și alte atribuții cu impact asupra activităților desfășurate la nivelul secțiilor non-penale. Întrucât unele dintre acestea vor fundamenta obiectivele propuse prin prezentul proiect managerial, voi exemplifica atribuțiile vicepreședinților:

- de a propune Colegiului de conducere, la începutul fiecărui an, înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora, pe baza propunerilor formulate, pentru fiecare secție, de președintele acesteia (*art. 19¹ alin.1*);
- de a propune Colegiului de conducere adoptarea de hotărâri privind circuitul dosarelor și a actelor la nivelul Completelor de 5 judecători, reguli comune și reguli specifice privind repartizarea aleatorie a dosarelor, în aplicarea dispozițiilor din acest domeniu prevăzute în lege, în prezentul regulament și în Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, reguli comune și

reguli specifice privind organizarea arhivelor secțiilor, a completelor de 5 judecători, a completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept; reguli privind organizarea activității judecătorilor și a completelor de permanență (*art. 19⁴ alin. 2 lit. a și b și art. 19⁴ alin. 3 lit. a,b,c*).

Nu în ultimul rând, vicepreședinții instanței supreme au și atribuția de a prezida, în lipsa președintelui, ședințele Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție (*art. 20 alin. 1*) și de a coordona activitatea prim-magistratului-asistent al instanței supreme (*art. 49 alin. 1*).

Întrucât unele măsuri vizând organizarea activităților instanței supreme au făcut obiectul unor ample dezbateri instituționale ori publice, în prezentul proiect managerial mă voi rezuma a analiza doar acele aspecte organizatorice care se circumscriu obiectivelor pe care mi le propun a fi atinse în perioada de timp următoare.

OBIECTIVELE PROPUSE PENTRU EXERCITAREA FUNCȚIEI DE VICEPREȘEDINTE AL INSTANȚEI SUPREME ÎN PERIOADA 2016-2019

- I. Un prim obiectiv îl constituie *dezvoltarea comunicării între secțiile instanței supreme și armonizarea regulilor ce guvernează activitățile de judecată și activitățile administrativ-jurisdicționale în materie civilă.*

În realizarea acestui obiectiv îmi propun stabilirea la nivelul secțiilor care desfășoară activități în materie civilă *a unui mod de lucru unitar a dosarelor, inclusiv din punct de vedere informatic*, prin identificarea celor mai bune metode a căror eficiență a fost verificată în practică.

Implementarea noilor dispoziții procedurale în activitatea secțiilor non-penale s-a realizat în perioade de timp diferite, fapt care a avut drept consecință *adoptarea unor metode diferite de gestionare a noilor dosare*, metode a căror eficiență practică s-a impus a fi verificată.

Acest fapt a avut și are *consecințe, fie pozitive, fie negative*, asupra volumului de muncă al diferitelor categorii de personal, funcție de numărul și tipul activităților ce se impun a fi desfășurate, asupra duratei diverselor tipuri de proceduri judiciare, asupra valorilor indicatorilor de eficiență și eficacitate și, nu în ultimul rând, afectează climatul de lucru în interiorul unora dintre secții.

Așa fiind, *îmi propun cunoașterea metodelor de lucru implementate la nivelul celorlalte secții non-penale*, altele decât Secția I civilă și analizarea, împreună cu președinții de secție, *a avantajelor ori dezavantajelor de ordin practic generate de diversele metode de lucru adoptate*.

Având în vedere perioada de timp alocată managementului conducerii secțiilor instanței supreme în vederea testării diverselor metode de lucru, *apreciez că, în prezent, se impune adoptarea și implementarea unor*

metode de lucru comune în activitățile desfășurate la nivelul secțiilor non-penale, respectiv, a acelor care și-au dovedit eficiența practică în ultimii ani.

Calcularea corectă a valorii indicatorilor de eficiență și eficacitate ai activităților de judecată: „rata de soluționare”, „stocul de dosare”, „ponderea dosarelor închise într-un an”, „durata medie de soluționare” și „redactările peste termen” se poate realiza în sistemul statisEcris, în condițiile introducerii corecte și complete a datelor relative la dosare în aplicația Ecris. În caz contrar, valorile acestor indicatori nu reflectă realitatea și, deci, nici volumul de muncă desfășurat de diversele categorii de personal, caz în care nu pot constitui un instrument managerial eficient în adoptarea deciziilor organizatorice de către conducerea instanței supreme.

Date fiind neconcordanțele între valorile parametrilor statistici stabilite prin procedura manuală în centralizatoarele statistice ale instanței supreme și cele ale parametrilor statistici generate de aplicația statisEcris, la nivelul tuturor secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost demarate în anii anteriori activități de introducere corectă a datelor în aplicația Ecris, activități care nu au fost însă finalizate.

În aceste condiții, îmi propun adoptarea de măsuri de natură să asigure instruirea personalului cu atribuții în gestionarea documentelor în aplicația Ecris, în scopul finalizării procedurilor de introducere a tuturor informațiilor în aplicația informatică pe parcursul acestui an, astfel încât, începând cu data de 1 ianuarie 2017, la nivelul secțiilor non-penale,

valorile indicatorilor de eficiență și eficacitate a activităților desfășurate să poată fi stabilite și în aplicația stasisEcris.

Aceasta, întrucât, este necesar ca, pe viitor, informațiile statistice generate din aplicațiile Ecris și stasisEcris, prin proceduri validate, standardizate și automate, *să poată fi valorificate eficient atât în managementul președinților de secție, cât și în managementul conducerii instanței supreme*, în timp ce informațiile statistice obținute prin procedura manuală ar trebui să se constituie doar într-o cheie de control.

Trebuie observat și că funcționalitățile aplicației Ecris se impun a fi dezvoltate, în viitor, în acord cu specificul diverselor proceduri judiciare care se desfășoară în fața instanței supreme. Deficiențele identificate în exploatarea aplicației, deși au fost sesizate persoanelor responsabile cu gestionarea sistemului informatic, până în prezent nu au fost remediate decât parțial.

Nu trebuie uitat și că valoarea indicatorilor de eficiență și eficacitate permite obținerea unor *informații precise cu privire la volumul de muncă al personalului secțiilor*, criteriu care stă la baza adoptării de către conducerea instanței supreme a unor măsuri organizatorice adecvate la nivelul secțiilor, cum ar fi cele privind alocarea posturilor, reglarea procentului în care se repartizează cauzele de competență comună între cele două secții civile, numărul completelor specializate ce se impun a fi înființate etc., măsuri care se propun, în limitele impuse de dispozițiile regulamentare, și de vicepreședintele instanței supreme.

În îndeplinirea atribuției de aprobare a fișelor de post ale magistraților-asistenți și grefierilor, prevăzută de art. 16 alin. 1, lit. a din regulament, îmi propun stabilirea, împreună cu președinții de secție, a unor sarcini echilibrate, clare și precise, comune personalului secțiilor non-penale care desfășoară activități de același tip, inclusiv, în ceea ce privește utilizarea aplicației Ecris.

Apreciez ca fiind motivant faptul ca personalul să înțeleagă sarcinile alocate și necesitatea îndeplinirii cu corectitudine a acestora, în acord cu dispozițiile procedurale și regulamentare, respectiv, a regulilor de exploatare a aplicației informatice, fapt de natură să îi permită evaluarea propriilor performanțe în raport cu cele ale colegilor săi care desfășoară același tip de activități în cadrul aceleiași secții sau în cadrul celorlalte secțiilor non-penale.

Fișele de post cuprinzând atribuții detaliate și diversele conexiuni informaționale necesare, discutate și înțelese de titularul acestora, și fișele personale de acordare diferențiată a permisiunilor de acces în sistemul Ecris, din experiența înregistrată în calitate de președinte al Secției I civile, s-au constituit în instrumente de lucru eficiente.

În îndeplinirea aceleiași atribuții, de aprobare a fișelor de post, îmi propun, totodată, să acord o atenție deosebită necesității adaptării continue a diverselor fluxuri de lucru interne, prin identificarea blocajelor comunicaționale și înlăturarea fluxurilor de lucru incompatibile cu noile norme procedurale, sau uneori inutile.

Experiența dobândită în calitate de președinte al Secției I civile mi-a demonstrat că *adaptarea fluxurilor de lucru în acord cu noile dispoziții procedurale, stabilirea unor reguli de lucru comune la nivelul diverselor formațiuni de judecată cu privire la anumite activități administrativ-jurisdicționale și abordarea în cadrul managementului fiecărei formațiuni de judecată a conceptului de muncă în echipă*, în condițiile unor resurse umane limitate, pot constitui adevărate provocări.

În timp însă, când, prin implementarea modului de lucru unitar, eficiența activităților de judecată s-a îmbunătățit și a condus la reducerea volumului de muncă, membrii formațiunilor de judecată au colaborat activ în scopul adoptării unor astfel de metode și cu privire la alte tipuri de activități.

Nu trebuie uitat că adoptarea unor practici comune de lucru contribuie și la crearea unui *mediu de lucru propice desfășurării activităților și pentru înțelegerea și acceptarea schimbărilor*. În acest scop, apreciez că este necesară încurajarea comunicării, a inițiativei și a creativității, a cunoașterii reciproce a pozițiilor diverselor persoane în structura secțiilor non-penale, îndeosebi a celor ce dețin funcții de decizie (magistrați-asistenți șef ori de prim-grefieri) și schimbul de experiență.

În vederea atingerii acestui obiectiv, îmi propun *o altă abordare a activității de învățământ profesional*. Organizarea acestor activități doar în interiorul secțiilor, pe teme specifice, de către diversele categorii de personal, apreciez că nu corespunde cerințelor de armonizare a bunelor practici de lucru a dosarelor la nivelul tuturor secțiilor non-penale. Așa fiind, îmi propun, pe viitor, *organizarea ședințelor de învățământ*

profesional pe grupuri de personal de la nivelul tuturor secțiilor non-penale, pe teme de interes comun, cum ar fi: activitatea de repartizare aleatorie a dosarelor, importanța introducerii corecte și complete a informațiilor relative la dosare în aplicația Ecris etc., ședințe care ar permite schimbul de informații între secții și ar contribui la înțelegerea diferențelor și la importanța adoptării unor metode de lucru noi a căror eficiență a fost testată în practică la nivelul altei secții.

Organizarea unor ședințe comune ale personalului de la nivelul tuturor secțiilor non-penale, apreciez că este de natură să conducă și la *dezvoltarea activității de standardizare a diverselor tipuri de documente comune secțiilor non-penale*, prin elaborarea unor formulare ori modele de documente, care să permită înțelegerea cu mai mare ușurință a conținutului acestora și finalizarea măsurilor dispuse de diversele formațiuni de judecată într-un interval de timp rezonabil.

Îmbunătățirea climatului de lucru la nivelul tuturor secțiilor instanței supreme se impune în mod necesar, dat fiind că întregul personal al instanței supreme, îndeosebi magistrații-asistenți și grefierii, își desfășoară activitățile înghesuiți în spații de dimensiuni reduse, unele fără lumină naturală sau ventilație adecvată, aspect ce contribuie la menținerea unui nivel ridicat de stres, ce poate avea consecințe negative asupra eficienței activităților și calității lucrărilor.

În exercitarea *atribuției privind controlul și coordonarea evaluării anuale a activității personalului Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor și a magistraților-asistenți, prevăzută de art. 16 alin. 1, lit. b*

din regulament, îmi propun diversificarea metodelor interne de evaluare a performanțelor profesionale ale diverselor categorii de personal, în scopul formulării unor propuneri de încadrare pe posturile ce corespund competențelor relevate în procedura de evaluare.

II. *Un al doilea obiectiv îl constituie stabilirea unor reguli comune de organizare a activităților ce se desfășoară la nivelul Completelor de 5 judecători în materie civilă și, respectiv a Completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.*

Intrarea în vigoare a dispozițiilor noului Cod de procedură civilă a impus constituirea judecătorilor instanței supreme în cadrul unor formațiuni noi de judecată, altele decât completele de recurs, compuse din 3 judecători, funcționale la nivelul secțiilor.

Prealabil analizării mijloacelor de realizare a acestui obiectiv, arăt că, în urma modificării dispozițiilor de organizare judecătorească prin Legea nr. 255/2013 de punere în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și modificarea și completarea altor acte normative, care cuprind dispoziții procesual penale, *președinții secțiilor civile și de contencios administrativ și fiscal au fost excluși, fără vreo motivare, atât din compunerea, cât și de la conducerea Completelor de 5 judecători care funcționează în materie civilă.*

Cum modificarea dispozițiilor de organizare judecătorească, apreciez că urmărea doar compunerea și conducerea Completelor de 5 judecători din

materie penală, nu și a celor din materie civilă, pe viitor, cred că se impune formularea unor propuneri de modificare a actualelor norme de drept prevăzute de legea de organizare judecătorească, în scopul corelării acestora, în sensul statuării unor reglementări clare și coerente și cu privire la participarea președinților secțiilor non-penale în compunerea acestor formațiuni de judecată, eventual prin revenirea la reglementarea inițială care prevedea că aceste formațiuni de judecată pot fi prezidate de “președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. În lipsa acestora, completul poate fi prezidat de un președinte de secție desemnat în acest scop de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.”

Întrucât în perioada 2011-2013, am prezidat prin rotație cu ceilalți 2 președinți ai secțiilor non-penale Completele de 5 judecători din materie civilă, am luat la cunoștință de unele aspecte de natură organizatorică care împiedicau funcționarea corespunzătoare a activităților la nivelul acestor formațiuni de judecată.

Astfel, la momentul constituirii, în vederea funcționării acestor formațiuni de judecată, Completelor de 5 judecători, fără nicio distincție în ceea ce privește materia de drept în care acestea își desfășoară activitatea, le-a fost alocat corpul de magistrați asistenți și de grefieri care funcționa la nivelul Completului de 9 judecători. Personalul alocat s-a dovedit însă a fi insuficient în raport de actualele competențe alocate acestor formațiuni de judecată, fapt ce a condus la apariția de dificultăți în îndeplinirea de către acesta a activităților specifice.

Același compartiment a trebuit să desfășoare și activitățile de la nivelul Completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, indiferent de materia în care acestea urmau să se pronunțe. În cazul Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constituite la nivelul unei singure secții, pentru gestionarea dosarelor și evidența activităților specifice, a fost alocat și personal din cadrul respectivelor secții.

Măsurile adoptate în ultimii ani, de suplimentare a schemei de personal a compartimentului în care își desfășoară activitățile specifice magistrații-asistenți și grefierii alocați acestor formațiuni de judecată, în lipsa unor reguli clare de organizare a activităților, s-au dovedit a fi insuficiente.

În raport de cele arătate, îmi propun, în colaborare cu vicepreședintele cu atribuții în materie penală, reorganizarea acestui compartiment, prin stabilirea clară a fluxurilor de lucru comune Completelor de 5 judecători care judecă în materie civilă și în materie penală și, distinct, a fluxurilor de lucru specifice formațiunilor de judecată în materie civilă.

Cât privește Completele de 5 judecători care judecă în materie civilă, *îmi propun stabilirea unor reguli comune, inclusiv de tip informatic, valabile pentru aceste formațiuni de judecată și compatibile cu regulile stabilite la nivelul secțiilor non-penale, reguli comune ce vor avea la bază diverse criterii, baze de date (cum ar fi cele relative la organizarea compartimentelor, fișele de post, indicatorii statistici, practica judiciară specifică etc.) ori evidențe ale documentelor intermediare sau finale ale judecății, accesibile întregului personal.*

Cât privește *activitățile desfășurate la nivelul Completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept care judecă în materie civilă* îmi propun organizarea acestora după regulile mai sus arătate, cu luarea în considerare a specificului activităților acestor formațiuni de unificare.

Menționez că, în ultimii 6 ani, în calitate de președinte de secție, în acord cu dispozițiile procedurale, am participat ca membru de drept în compunerea Completelor de soluționare a recursurilor în interesul legii, indiferent de materie, și a Completelor de soluționare a sesizărilor prealabile care interesau mai mult de 2 secții, una dintre acestea fiind Secția I civilă și, respectiv, că am prezidat această din urmă formațiune de judecată în cazul în care problema de drept supusă analizei interesa exclusiv Secția I civilă a instanței supreme.

O altă problemă de natură a pune în dificultate organizarea activităților la nivelul acestor formațiuni de judecată *o reprezintă lipsa sălilor de judecată.*

Spre deosebire de perioada anterioară, în care la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție își desfășura activitatea un singur Complet de 9 judecători, ce avea alocată o singură sală de judecată, funcționarea simultană a patru Complete de 5 judecători (sau, în acord cu dispozițiile procedurale relative la continuitatea completelor de judecată, a mai mult de patru) și a numeroase Complete pentru soluționarea recursurilor în

interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a evidențiat, cu necesitate, nevoia de spații suplimentare.

În lipsa unor astfel de spații, *programarea desfășurării activităților de judecată la nivelul acestor formațiuni de judecată se realizează cu mare dificultate, în sala Secțiilor Unite și în sălile de judecată alocate celor patru secții ale instanței supreme, aceasta în situația în care în aceste săli nu sunt programate ședințe ale completelor de judecată funcționale la nivelul secțiilor.*

În atare condiții, până la alocarea unui spațiu corespunzător desfășurării activităților instanței supreme, îmi propun întocmirea, împreună cu vicepreședintele cu atribuții în materie penală și președinții de secție, *a unei programări zilnice a sălilor de judecată, inclusiv, pe ore, corelată cu activitățile desfășurate la nivelul secțiilor, prin gruparea acestor din urmă activități doar în anumite zile calendaristice, fapt de natură să permită constituirea și desfășurarea activităților Completelor de 5 judecători și a formațiunilor de unificare a jurisprudenței în condiții de eficiență.*

Modalitatea de desemnare a judecătorilor de secție în compunerea Completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, *apreciez că se constituie într-o vulnerabilitate din punctul de vedere al cerinței de a asigura un volum de activitate echilibrat. Aceasta, întrucât, modalitatea de desemnare, prin tragere la sorți, nu ține cont de numărul de participări ale unui judecător în componența unei astfel de formațiuni de judecată într-o*

anumită perioadă de timp determinată, în calitate de membru ori de judecător raportor.

În aceste condiții, îmi propun analizarea *oportunității desemnării aleatorii a judecătorilor secțiilor în cadrul formațiunilor de unificare a practicii judiciare, prin intermediul programului informatic Ecris*, în condiții care să permită analizarea și a volumului de muncă al fiecărui judecător într-o anumită perioadă de timp determinată și analizarea măsurilor ce se impun a fi adoptate în vederea implementării unui astfel de mod de lucru.

Pe lângă sarcina de a prezida, în lipsa președintelui, Completele de 5 judecători și formațiunile de unificare a practicii judiciare, apreciez că este în sarcina vicepreședintelui instanței supreme și sarcina de a statua măsuri care să asigure transparența internă și externă a activităților desfășurate de aceste formațiuni de judecată.

Or, în ultimul timp, a devenit evident faptul că informațiile de pe portalul instanței supreme relative la activitatea Completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept sunt dificil de accesat în raport de necesitățile de informare ale persoanelor interesate.

Așa fiind, îmi propun îmbunătățirea aplicației informatice, prin instituirea unor filtre de căutare suplimentare, astfel încât, portalul instanței supreme să corespundă necesității de informare în timp rapid a tuturor persoanelor interesate.

III. În final, îmi propun ca obiectiv *dezvoltarea și diversificarea activităților necesare în vederea îndeplinirii de către instanța supremă a funcției sale principale, aceea de a asigura caracterul unitar al propriei practici judiciare, dar și a practicii judiciare de la nivelul celorlalte instanțe judecătorești.*

Analiza problemelor de practică judiciară neunitară a evidențiat faptul că aceasta are drept cauze, pe lângă interpretarea și aplicarea diferită de către judecători a normelor de drept precise la situații de fapt identice, *adoptarea unor norme de drept cu caracter de noutate ori a unor norme de drept confuze, al căror conținut nu se corelează cu conținutul altor norme de drept.*

Relativ la practica judiciară creată la nivelul secțiilor instanței supreme care desfășoară activități în materie civilă, se impune evidențiată preocuparea constantă a judecătorilor pentru uniformitatea și previzibilitatea propriei practici judiciare, în scopul înlăturării incertitudinilor derivate din lipsa de uniformitate.

În acest sens, în ultimii ani s-a îmbunătățit *dialogul între secțiile instanței supreme, pe de o parte, și între secții și personalul cu atribuții în analiza practicii judiciare interne din cadrul Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică, pe de altă parte.*

În acest sens, apreciez ca eficiente *activitățile de inventariere a problemelor de drept cu risc de a genera sau care au generat practică judiciară neunitară la nivelul instanței supreme desfășurate de*

magistrații-asistenți din cadrul direcției mai sus arătate, probleme ce sunt evidențiate în materialele supuse dezbaterilor corpului de judecători de la nivelul fiecărei secții în ședințele organizate în acest scop.

Numărul mic de magistrați-asistenți care își desfășoară activitatea în cadrul acestei direcții a permis alocarea *unui singur magistrat-asistent pentru fiecare secție*, număr insuficient în raport cu problemele de drept relevate prin hotărârile judecătorești pronunțate, și care impun analiză, aceasta cu atât mai mult cu cât respectivilor magistrați-asistenți le sunt atribuite și alte sarcini de serviciu.

Așa fiind, îmi propun, pe viitor, *să supun analizei conducerii instanței supreme posibilitatea suplimentării schemei de personal a acestei direcții de specialitate*. Propunerea va fi fundamentată și de *necesitatea constituirii unei baze de date relative la hotărârile judecătorești pe materiile de drept comune tuturor secțiilor non-penale, care să permită informarea rapidă a*

judecătorilor și magistraților-asistenți, bază de date care, apreciez că se impune a fi creată și gestionată, inclusiv informatic, la nivelul acestei direcții de specialitate a instanței supreme.

Măsura se impune, în opinia mea, întrucât în ultimii ani s-a generalizat, ca metodă de lucru la nivelul completelor de judecată ale secțiilor, *sesizarea de către judecători, de îndată ce au luat la cunoștință, a problemelor de drept repetitive ori care ar putea genera practică judiciară neunitară fie președintelui de secție, fie magistratului-asistent șef al secției, de cele mai multe ori magistratului-asistent din cadrul direcției de specialitate mai sus arătate*. Acest mod de lucru, implementat după cunoștința mea, la nivelul

tuturor secțiilor non-penale, impune prelucrarea în timp util a unor astfel de informații de către magistrații-asistenți din cadrul direcției menționate și aducerea, deîndată, a acelor probleme de drept de interes comun pentru toate secțiile non-penale la cunoștința judecătorilor, în cadrul ședințelor de practică judiciară.

Această metodă de lucru a fost adoptată în condițiile în care, urmare a intrării în vigoare a legilor nr. 278/2009 și nr. 71/2011 și, respectiv a adoptării hotărârii nr. 10/2011 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, *Secția I civilă și Secția a II-a civilă au competență comună cu privire la anumite categorii de litigii*, fapt care presupune informarea reciprocă cu privire la aspectele de practică judiciară identificate în legătură cu aceste categorii de cauze. O astfel de informare între secțiile non-penale ale instanței supreme apreciez că este utilă și în ceea ce privește problemele de drept procesual civil, comune tuturor secțiilor non penale.

Apreciez, totodată, ca o componentă importantă a preocupării judecătorilor instanței supreme pentru unificarea practicii judiciare, *redactarea cu prioritate a acelor hotărâri judecătorești de speță prin care s-au dezlegat, cu valoare de principiu, probleme de drept controversate și, mai apoi, publicarea acestora, deîndată, pe site-ul web al instanței*, astfel încât ele să fie accesibile celor interesați în cel mai scurt timp.

Nu în ultimul rând, *participarea vicepreședintelui cu atribuții în materie civilă la ședințele organizatorice ale tuturor secțiilor non-penale* a facilitat

schimbul de informații cu privire la diverse probleme de interes comun pentru toți judecătorii.

La rândul meu, în îndeplinirea *atribuției de urmărire a dezbaterilor relative la problemele de drept, prevăzută de art. 15 alin. 1 lit. d din regulament*, îmi propun participarea la ședințele organizate în acest scop la nivelul tuturor secțiilor care desfășoară activitate în materie civilă, în scopul cunoașterii problemelor de drept ce suscită dezbateri și care au potențial de a genera practică judiciară neunitară.

În raport de cele arătate, pot afirma că, în ultimii ani, *activitățile de inventariere a propriei practici judiciare și dezbaterile organizate la nivelul secțiilor non-penale și-au dovedit eficiența*, întrucât au permis adoptarea măsurilor adecvate de către judecătorii instanței supreme, în vederea preîntâmpinării apariției unei practici neunitare.

În acest sens, urmare a dezbaterilor care au avut loc în ședințele de secție, la propunerea judecătorilor Secției I civile, colegiul de conducere al instanței supreme a sesizat Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii în scopul unificării practicii judiciare ivite cu privire la probleme de drept cu impact asupra activității instanțelor. Aș exemplifica: *sesizarea* cu privire la calitatea procesuală pasivă a Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și a posibilității obligării acestuia la plata de despăgubiri bănești în cadrul contestației întemeiate pe prevederile art. 26 din Legea nr. 10/2001 sau pe calea unei acțiuni separate, *sesizarea* cu privire la soluționarea cererilor având ca obiect plata prețului actualizat sau, după caz, a valorii de circulație a imobilelor înstrăinate în procedura

Legii nr. 112/1995 și *sesizarea* în legătură cu posibilitatea părților de a supune cenzurii, în căile de atac de reformare, critici privind existența obligației de plată a taxei de timbru, față de dispozițiile art.18 din Legea nr. 146/1997.

În ceea ce privește activitatea de interpretare și aplicare unitară a legii la nivelul tuturor instanțelor judecătorești, principalele mecanisme de unificare sunt *sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept și recursul în interesul legii*.

Având în vedere numărul semnificativ de hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, *apreciez că cele două mecanisme de unificare a practicii judiciare și-au dovedit eficiența*, atât în ceea ce privește activitățile de judecată desfășurate la nivelul instanței supreme, cât și în ceea ce privește activitățile de judecată desfășurate la nivelul celorlalte instanțe judecătorești.

Referitor la *sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept înregistrate în materie civilă* se impune a fi evidențiată tendința de creștere a numărului acestora înregistrată în ultimii ani: *17 sesizări*, în anul 2014, *51 sesizări*, în anul 2015 și *48 sesizări*, în semestrul I al anului 2016.

Creșterea numărului unor astfel de sesizări și menținerea la un nivel ridicat a sesizărilor pentru recurs în interesul legii (*8 sesizări* în anul 2014, *18 sesizări* în anul 2015 și *17 sesizări* în semestrul I al anului 2016)

demonstrează preocuparea întregului corp de judecători pentru preîntâmpinarea ivirii unei practici judiciare neunitare, precum și preocuparea titularilor recursurilor în interesul legii, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Avocatul Poporului, pentru unificarea aspectelor de practică judiciară neunitară constatate.

Se impune subliniat, ca aspecte pozitive, *respectarea de către judecători a cerințelor impuse de lege pentru formularea sesizărilor pentru dezlegarea unei chestiuni de drept*, relevate în modelele de documente întocmite la nivelul instanței supreme, precum și *preocuparea constantă a judecătorilor instanței supreme de a asigura un conținut clar și coerent al considerentelor hotărârilor publicate în această materie*, care facilitează identificarea argumentelor reținute în fundamentarea soluțiilor adoptate.

Desfășurarea activităților la nivelul Completelor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept au relevat și necesitatea analizării *oportunității completării ori modificării normelor de drept procedural relative la sesizarea prealabilă*, cu reguli clare și precise în ceea ce privește posibilitatea invocării de către judecători a unor cazuri de incompatibilitate, modalitatea de pronunțare a hotărârilor în ipoteza nerealizării cvorumului impus de actualele dispoziții procedurale etc.

Cum, însă, referitor la aceste norme de drept există și alte propuneri de modificare, nu voi insista cu privire la acestea prin prezentul proiect, întrucât ele trebuie analizate de factorii cu inițiativă legislativă și evaluate

din punct de vedere al impactului asupra activității instanței supreme, în cadrul unor dezbateri viitoare.

Așa cum am arătat, activitățile desfășurate în vederea asigurării uniformității și previzibilității practicii judiciare s-au constituit într-o preocupare constantă pentru toate instanțele judecătorești, fapt demonstrat de numărul mare de sesizări a completelor de unificare ale instanței supreme.

Așa fiind, îmi propun *dezvoltarea dialogului între secțiile care judecă în materie civilă la nivelul instanței supreme și celelalte instanțe judecătorești*, în scopul uniformizării practicii judiciare, în general, dar și a procedurilor judiciare, în particular, ca și o premisă pentru creșterea încrederii în actul de justiție.

În același sens, în limitele atribuțiilor conferite, *îmi propun implicarea activă a instanței supreme în acțiunile ce au drept scop unificarea practicii judiciare, în condiții de transparență instituțională.*

În încheiere, îmi exprim speranța obținerii colaborării colegilor mei, fără de care îndeplinirea obiectivelor propuse nu poate fi realizată.

